Cauza C-355/22

Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție

Data depunerii:

1 iunie 2022

Instanța de trimitere:

Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent (Belgia)

Data deciziei de trimitere:

30 mai 2022

Reclamantă:

BV Osteopathie Van Hauwermeiren

Pârât:

Belgische Staat

Obiectul procedurii principale

Litigiul privește refuzul de a rambursa TVA-ul aplicat pentru prestațiile osteopaților, bazat pe o dispoziție de drept național care între timp a fost parțial anulată deoarece s-a dovedit a fi contrară dreptului Uniunii.

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Cererea formulată privește posibilitatea ca instanța națională să mențină, din proprie inițiativă și fără o trimitere preliminară anterioară, efectele pentru trecut ale unei dispoziții de drept național care prevede că prestațiile osteopaților nu pot beneficia de scutirea de TVA, dispoziție pe care aceeași instanță a anulat-o în parte, pentru motivul că aceasta încălca dreptul Uniunii.

Articolul 267 TFUE

DOCUMENT DE LUCRU

Întrebările preliminare

„I Hotărârea Curții de Justiție din 8 aprilie 1976 în cauza 43/75, Defrenne/SABENA trebuie interpretată în sensul că această hotărâre îi conferă instanței naționale competența autonomă (*sua sponte* și fără o cerere de decizie preliminară în temeiul articolului 267 TFUE) ca, pe baza unei simple dispoziții de drept intern, să mențină efectele pentru trecut ale unei dispoziții de drept național privind scutirea de TVA pentru servicii medicale și paramedicale, dispoziție cu privire la care aceeași instanță (după ce a adresat anterior Curții în această privință, în același litigiu, 3 cereri de decizie preliminară în temeiul articolului 267 TFUE, la care Curtea a răspuns prin Hotărârea din 27 iunie 2019 în cauza C-597/17) constată ulterior că dispoziția atacată este contrară dreptului european și anulează în parte această dispoziție de drept intern atacată, însă menține efectele pentru trecut ale normei de drept intern care încalcă dreptul UE și le refuză complet, în acest mod, persoanelor impozabile în scopuri de TVA dreptul la rambursarea TVA-ului perceput cu încălcarea dreptului Uniunii?

II Este de competența instanței naționale să mențină (în mod autonom și fără o cerere de decizie preliminară în temeiul articolului 267 TFUE) efectele pentru trecut ale unei dispoziții naționale cu privire la care s-a constatat că este contrară Directivei TVA, pe baza unei trimiteri generale la „considerații imperioase de securitate juridică ținând de ansamblul intereselor publice și private aflate în joc” și la o pretinsă „imposibilitate practică de a rambursa TVA-ul perceput în mod eronat clienților care au beneficiat de livrările efectuate sau de serviciile prestate de persoanele impozabile sau de a le solicita să plătească în caz de nesupunere, în mod incorect, la plata impozitului, în special atunci când aceasta privește un număr mare de persoane care nu mai pot fi identificate sau când persoanele impozabile nu dispun de un sistem contabil care să le permită să identifice livrările sau serviciile în cauză și valoarea acestora”, atunci când persoanelor impozabile nici nu li s-a dat posibilitatea de a demonstra că nu se află în fața unei astfel de „imposibilități practice”?

Dispozițiile de drept al Uniunii și dispozițiile naționale invocate

Dreptul Uniunii: Directiva 2006/112 a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al [TVA-ului], articolul 132 alineatul (1) litera (c)

Dreptul belgian: Wetboek van de btw (Codul TVA-ului) (denumit în continuare „Codul TVA”), articolele 2, 4, 26, 28, 44, 70, § 1 bis și 91, § 1.

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

1 Inițial, au existat incertitudini cu privire la întrebarea dacă serviciile osteopaților pot beneficia sau nu de scutirea de TVA. Prin urmare, reclamanta a plătit TVA-ul și a propus administrației fiscale să întrerupă prescrierea dreptului său la

DOCUMENT DE LUCRU

rambursarea acestui TVA, prin includerea într-o declarație de TVA rectificată, procedeu pe care însă această administrație l-a respins.

2 Prin Hotărârea nr. 194/2019 din 5 decembrie 2019, Curtea Constituțională a anulat în parte unele dispoziții ale articolului 44 din Codul TVA, întrucât acestea încălcau dreptul Uniunii, ceea ce a avut drept consecință faptul că serviciile osteopaților intră sub incidența scutirii de TVA, în măsura în care furnizorii de servicii în cauză au calificările necesare pentru a acorda asistență medicală cu un nivel de calitate suficient de ridicat pentru a fi similară asistenței acordate de membrii unei profesii medicale sau paramedicale reglementate.

3 Cu toate acestea, Curtea Constituțională a menținut efectele dispozițiilor anulate, în ceea ce privește evenimentele impozabile care au avut loc înainte de 1 octombrie 2019. Curtea Constituțională susține limitarea retroactivității hotărârii sale din considerații imperioase de securitate juridică ținând de ansamblul intereselor publice și private aflate în joc, în special din cauza imposibilității practice de a rambursa TVA-ul perceput în mod eronat clienților care au beneficiat de livrările efectuate sau de serviciile prestate de persoanele impozabile sau de a le solicita să plătească în caz de nesupunere, în mod incorect, la plata impozitului, în special atunci când aceasta privește un număr mare de persoane care nu mai pot fi identificate sau când persoanele impozabile nu dispun de un sistem contabil care să le permită să identifice bunurile sau serviciile în cauză și valoarea acestora. În acest context, Curtea Constituțională face trimitere la Hotărârea Curții din 8 aprilie 1976, C-43/75, Defrenne/SABENA, punctul 74.

4 Pe baza hotărârii Curții Constituționale menționată anterior, administrația fiscală a considerat că reclamanta nu are dreptul la rambursarea TVA-ului în ceea ce privește perioada anterioară datei de 1 octombrie 2019.

5 Cu toate acestea, reclamanta contestă în continuare această taxă și solicită rambursarea TVA-ului plătit înainte de 1 octombrie 2019. Astfel, în declarația sa periodică de TVA pentru trimestrul al doilea din 2020, ea înregistrat în beneficiul său o regularizare a TVA-ului în valoare de 45 355,81 euro.

6 Ulterior, administrația fiscală i-a aplicat reclamantei o amendă în cuantum de 10% din această sumă, pe care aceasta o consideră impozit datorat, cuantumul amenzii fiind rotunjit la 4 530 euro.

7 După respingerea de către administrația fiscală a cererii de anulare sau de reducere a acestei amenzi, reclamanta a formulat o acțiune la instanța de trimitere pentru ca acesta din urmă să declare că suma menționată anterior și amenda, inclusiv dobânzile asupra acestei sume, nu sunt datorate.

Principalele argumente ale părților din litigiul principal

8 Reclamanta susține că limitarea de către Curtea Constituțională a efectului retroactiv al hotărârii sale nr. 194/2019 din 5 decembrie 2019 încalcă principiul

DOCUMENT DE LUCRU

eficienței din dreptul Uniunii, având în vedere că acesta presupune menținerea pentru trecut a unei dispoziții naționale care poate fi incompatibilă cu articolul 132 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2006/112.

9 Potrivit reclamantei, această hotărâre este, în plus, contrară jurisprudenței constante a Curții referitoare la dreptul la rambursarea taxelor sau impozitelor indirecte care au fost impuse cu încălcarea dreptului Uniunii, competenței exclusive a Curții cu privire la limitarea retroactivității și criteriilor stabilite de Curte care trebuie respectate pentru ca rambursarea să poată fi refuzată în cazuri cu totul excepționale, cauza trebuind să fie, în orice caz, prezentată Curții, iar statul membru în cauză având sarcina de a prezenta dovezi că s-au respectat criteriile stabilite de Curte, referitoare, printre altele, la o îmbogățire ilicită.

10 Prin urmare, reclamanta îi solicită instanței de trimitere să nu aplice hotărârea Curții Constituționale din 5 decembrie 2019.

11 Pârâtul își bazează, în esență, refuzul de a rambursa TVA-ul plătit pe hotărârea Curții Constituționale care a fost menționată.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

12 Instanța de trimitere motivează trimiterea cu faptul că nu este convinsă că are competența de a nu ține seama de Hotărârea Curții Constituționale nr. 194/2019 din 5 decembrie 2019.

DOCUMENT DE LUCRU